

آب شدن یخ روابط ایران و آذربایجان

لزوم حفظ و تقویت پیوندهای منطقه‌ای از وجوه غیرقابل انکار روابط بین‌الملل در عصر حاضر بوده است

عادل‌خبرگزاری آران

کارشناس ارشد مسائل بین الملل و مدیرکل امور بین الملل وزارت دادگستری

آب شدن یخ روابط ایران و آذربایجان

خبرگزاری آران/سرویس آذربایجان

لزوم حفظ و تقویت پیوندهای منطقه‌ای از وجوه غیرقابل انکار روابط بین الملل در عصر حاضر بوده و بعد از ظرفیت‌های انفرادی، این سطح و عمق تعاملات پیرامونی یک کشور و قابلیت‌های آن در همکاری و یکسوسازی منافع کشورهای نزدیک با خود است که جایگاه آن را در نظام بین الملل رغم می‌زند.

ایران-محمد رضا مهرانفر:اول) جمهوری اسلامی ایران از اعضای مؤسس اکو بوده و این سازمان تنها سازمان بین المللی است که مقر آن در تهران می‌باشد. در حال حاضر ایران به عنوان تأثیرگذارترین کشور در حوزه اکو، نزدیک به 20 درصد از هزینه‌ها و نیروی انسانی مورد نیاز این سازمان را تأمین نموده و تا به امروز بیشترین تلاش‌ها را در حفظ و اعتدای موقعیت اکو داشته است.

به عبارت بهتر وقتی یک کشور می‌تواند در بعد جهانی نقش آفرین باشد که در ابتدا حضور و نقش پررنگی در پیمان‌ها و مکانیسم‌های منطقه‌ای داشته باشد. بر همین اساس و همانگونه که حضرت امیرالمؤمنین (ع) می‌فرماید «المقل غریب فی بلدته» انسان بیچاره در خانه خود هم غریب است، کشورهایی که در شعاع جغرافیایی اطراف خود ضعیف عمل نمایند و نتوانند همسایگان و کشورهای نزدیک را با دغدغه‌های خود همراه نمایند اولاً خود در بعد بین المللی از کشورهای منزوی به حساب می‌آیند و ثانیاً به دلیل عدم توفیق در پوشش‌گسل‌های سیاسی بین المللی و حل تعارضات محیطی، میدان را به نفع جریان‌های فرمانتخته‌ای و بازیگری قدرت‌های معارض خالی می‌کنند. با این اوصاف باید گفت اکو یکی از ظرفیت‌های غیرقابل انکار جمهوری اسلامی ایران در بازیگری منطقه‌ای و از کانال‌های وثیق ارتباطی میان کشورهای عضو در حل و فصل و پیگیری موضوعات فی مابین است، لذا اولین اصل در مواجهه با اکو جدی گرفتن تمامی ظرفیت‌های اقتصادی، صنعتی، کشاورزی، اجتماعی، فرهنگی، و... آن از سوی ایران به عنوان یکی از مؤسسه‌هاست.

دوم) نظام بین الملل دارای ماهیتی بسیار سیال و تغییرپذیر است و علی‌رغم بروز و ظهور برخی پارامترهای تحلیلی بین المللی در هر دوره، به دلیل گستردگی عوامل دخیل در جهت‌دهی به تحولات سیاسی - بین المللی نهایتاً پیش‌بینی جهت‌گیری این تحولات بسیار صعب می‌نماید. گاهی یک اتفاق کوچک در مقیاس بین المللی نظیر ترور شاهزاده انریشی در ساراویو، آتش‌افروز یک جنگ جهانی می‌شود و گاهی هم علی‌رغم بروز بحران بزرگ بین المللی و خطر بروز جنگ به دلیل استقرار موشک‌های شوروی در کوبا نهایتاً این اتفاق به شیوه‌ای سیاسی مدیریت می‌گردد. با این وصف تخمین آینده روابط جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان نه منطقی و نه ممکن است.

قدر مسلم باید گفت در میان کشورهای منطقه، جمهوری آذربایجان بیشترین بهانه‌ها و قرابت‌ها را برای حفظ و توسعه روابط همه‌جانبه با جمهوری اسلامی ایران دارد. سابقه تاریخی مشترک، ارتباطات وثیق مذهبی و فرهنگی، منافع مشترک منطقه‌ای در حوزه خزر و تجربه مثبت در زمینه روابط سیاسی، همه و همه عواملی است که می‌تواند بسترساز روابط استراتژیک دو کشور باشد.

با این اوصاف باید اقرار نمود در وضعیت فعلی روابط دو کشور، عناصر مزاحم خارجی نقش پررنگی را بازی می‌کنند و این وضعیت بیش از آن که به نفع طرفین باشد، تأمین‌کننده منافع قدرت‌های فرمانتخته‌ای و در رأس آن محور غربی – صهیونیستی است، بنا بر این توجه

دو کشور به خواست حقیقی ملت‌ها و اقتضائات واقعی دو کشور قطعاً نوید بخش روابطی صمیمانه و به دور از تنش‌های تزریقی خواهد بود، در این رابطه سفر رئیس‌جمهور محترم به آذربایجان نیز به نوبه خود قابل توجه است چرا که علی‌رغم این که در قالب متعارف یک اجلاس بین‌الدولی انجام می‌گیرید می‌تواند با آب کردن یخ روابط در وضعیت فعلی و فراهم کردن زمینه گفت‌وگو، به دولت آذربایجان در کنار نهادن برخی ملاحظات غیر واقعی کمک کند.

سوم) ایده ایجاد مجمع همکاری‌های آسیایی (ACD) نخستین بار در سال 2001 و توسط نخست‌وزیر تایلند مطرح گردیده است. این مجمع ضمن فراهم آوردن فضای گفت‌وگو و تفاهم میان کشورها با بستر سازی پیگیری پروژه‌های مشترک آموزشی و توسعه‌ای می‌تواند در پیشرفت متناسب و همگام کشورهای منطقه نقش مثبتی را ایفا نماید. این مجمع نیز به عنوان یک تریبون منطقه‌ای و به لحاظ تعداد، وسیع‌تر از اکو، یکی دیگر از ظرفیت‌های جمهوری اسلامی ایران در ایفای نقش بین المللی خود است هرچند به لحاظ کارکرد نمی‌توان آن را با سازمان اکو مقایسه نمود. دکتر احمدی نژاد به دعوت امیر کویت در این اجلاس شرکت و سخنرانی خواهند کرد. البته باید توجه داشت این مجمع در شرایطی که هنوز جمهوری اسلامی ایران نتوانسته است به عضویت رسمی و دائم اجلاس شانگهای دربیاید تنها مکانیسمی است که جمهوری اسلامی ایران را به آسیای دور، مرتبط می‌نماید. در رابطه با استفاده جمهوری اسلامی ایران از ظرفیت‌های ACD باید اقرار نمود که این دست‌مجموع با توجه به ماهیت همه‌جانبه‌نگر و نگاه حداکثری که در گردهم‌آوری کشورها دارند، بستر بسیار مناسبی را برای ارتقای روابط یا رفع سوءتفاهمات فراهم می‌آورند به نحوی که در شرایط ویژه حتی می‌توانند به عنوان کانال‌های ارتباطات مستقیم سیاسی میان کشورها مطرح گردند. /ع

پایان پیام